

Redactioneel

EEN BLIK VOORUIT

Bij het begin van een nieuw jaar behoren goede voornemens en een positieve blik op de toekomst. Op het eerste gezicht lijkt er inderdaad alle reden tot voldoening. Het uiterlijk van het Tijdschrift heeft een aanzienlijke verandering ondergaan en ook op typografisch gebied verschilt de huidige aflevering aanzienlijk van de laatste aflevering uit 1986. Nu was het bepaald niet zo, dat het Tijdschrift de laatste jaren niet meer om aan te zien was – bovendien gaat het vooral om de inhoud – maar toch leek een verandering van kleur van het omslag en een wijziging in de typografie gewenst.

Bepaald minder reden tot blijdschap geeft het afscheid van twee zeer gewaardeerde, ervaren redacteuren, de collegae J. B. Visser en A. C. Lamers. In de volgende aflevering zal nader bij hun afscheid worden stilgestaan. Door hun vertrek zal het Tijdschrift blijvend een stuk identiteit verliezen. Het zal, mede door het vertrek in medio 1985 van redacteur M. T. Jansen, in verschillende opzichten 'niet meer zo worden als het was'. Het zou echter onrecht doen aan het vertrouwen, dat de redactie heeft in de nieuwe leden die in de afgelopen jaren zijn aangesteld om het voorziene afscheid van voornoemde redacteuren tijdig te kunnen opvangen, om de toekomst somber in te zien. Niettemin zal de komende jaren een stuk ervaring moeten worden gecompenseerd door jeugdig elan, dat een enkele maal wel eens zal doorschieten in jeugdige overmoed.

Wat betreft voornoemde verjonging binnen de redactie blijkt zich voortdurend het spanningsveld voor te doen tussen het enerzijds node kunnen missen van ervaren redacteuren, die gedurende vele, somstientallen jaren, zich met hart en ziel voor het Tijdschrift hebben ingezet en anderzijds het voelen van de noodzaak om vanuit de jongere generatie nieuwe redacteuren aan te trekken, die nog niet die betrokkenheid bij hun redactionele werkzaamheden hebben ontwikkeld en wellicht nooit zullen ontwikkelen. Of dat in het nadeel van het Tijdschrift zal zijn, moet worden afgewacht.

In deze aflevering treft de lezer het openbaar advies aan, dat door collega P. A. E. Sillevius Smitt is uitgebracht aan minister Deetman naar aanleiding van diens voornemen de tandheelkundige opleidingen in Nijmegen en Groningen op te heffen. Het advies om naast ACTA nog een tweede

Subfaculteit, zij het in gereduceerde vorm, te laten bestaan, kan wellicht als een pluspunt worden beschouwd in het licht van het voornemen van de minister, maar tot veel opgewektheid leidt het bepaald niet. De definitieve besluitvorming kan binnen enkele maanden worden verwacht. In het gunstigste geval zal het advies van Sillevius Smitt geheel of ten dele worden opgevolgd, maar, nogmaals, veel reden om het nieuwe jaar wat dit betreft goedgemutst tegemoet te zien, is er niet. De reductie van het aantal Subfaculteiten der Tandheekunde zal ook gevolgen hebben voor het Tijdschrift. Met name op wat langere termijn zal het aanbod van onderzoeksartikelen, maar vermoedelijk ook van bijdragen voor de rubriek Post academiam, verminderen. Meer dan tot nu toe het geval is geweest, zal de redactie zich daarom actief opstellen bij het aantrekken van manuscripten. De inhoud daarvan zal vooral op de algemeen-practicus worden gericht. Daarbij zal ook moeite worden gedaan om bijdragen op te nemen op specialistisch niveau, ook al zullen dergelijke bijdragen niet altijd direct voor de algemeen-practicus toepasbare informatie bevatten.

Mede door de vergrijzing van de bevolking zal meer aandacht moeten worden besteed aan medische aspecten van het tandheelkundig handelen en ook aan algemene informatie op het gebied van medische ontwikkelingen, zowel van diagnostische als therapeutische aard. Veel patiënten verwachten immers van hun tandarts een brede algemene medische scholing en veronderstellen ook nieuwe ontwikkelingen op dat gebied bij hem of haar bekend. Bovendien zal uitgebreide informatie worden gegeven over de door de meeste tandartsen in verschillende opzichten nog volledig onderschatte AIDS-problematiek.

De tot nu toe jaarlijkse verschijning van het Thema-nummer als extra aflevering in de maand november, heeft zich steeds in goede kritieken mogen verheugen. Zo mogelijk zal dan ook vaker een aflevering grotendeels of geheel aan één bepaald thema worden gewijd. Daarbij zal wellicht ook gebruik worden gemaakt van in het buitenland verschenen publikaties, bij voorkeur van Nederlandse auteurs. Wanneer blijkt, dat daar voldoende enthousiasme voor bestaat, zal in de toekomst zelfs een gehele aflevering worden samenge-

steld uit door Nederlandse auteurs in buitenlandse tijdschriften gepubliceerde bijdragen.

De redactie maakt van deze gelegenheid gebruik nog eens haar dank uit te spreken aan de vele collegae, op wie in het afgelopen jaar weer een beroep is gedaan bij het inhoudelijk beoordelen van en adviseren over ingezonden manuscripten. Zonder een dergelijke toegewijde groep van externe referenten – dit geldt onverminderd ook voor degenen, die boeken bespreken en bijdragen leveren voor de rubriek Excerpta odontologica – zou de redactie het wetenschappelijke niveau van het Tijdschrift niet voldoende kunnen bewaken. Hoewel commentaar op een ingezonden manuscript in eerste instantie een enkele maal aanleiding geeft tot wrevel bij de auteur(s), blijkt verreweg in het merendeel van de gevallen dat de redactionele beoordelingsprocedure leidt tot een beter eindproduct, dat ook de volle instemming heeft van de auteur(s). Dat door genoemde procedure wel eens vertraging ontstaat ten aanzien van het uiteindelijke tijdstip van publiceren, is onvermijdelijk. Doorgaans zal echter een door de redactie aanvaard manuscript binnen een halfjaar – zo mogelijk zelfs eerder – in druk moeten kunnen verschijnen. De redactie beseft ter dege, dat een lange wachttijd bepaald niet stimulerend werkt op auteurs om nog eens een volgende bijdrage aan te bieden.

Het is de redactie ook het afgelopen jaar weer opgevallen, dat talrijke, op zich zeer lezenswaardige, bijdragen slechts schaars of in het geheel niet van illustraties werden voorzien. Hoewel het niet in alle omstandigheden mogelijk of noodzakelijk is aan een manuscript afbeeldingen toe te voegen, acht de redactie dat als regel toch zeer gewenst. Een enkele maal dienen dergelijke illustraties alleen maar als blikvanger – hetgeen bepaald geen schande is –, maar veelal zullen de inhoud van de tekst en daarbij gebruikte illustratieve afbeeldingen elkaar versterken. Waar nodig en mogelijk zal de redactie bovendien het opnemen van afbeeldingen in kleur bevorderen.

Het zou weinig moeite kosten nog vele pagina's te wijden aan andere aspecten van het Tijdschrift, zoals aan de rubriek Onderwijs, door sommigen wellicht verguisd, maar door anderen gewaardeerd. Ook is discussie mogelijk over het al of niet ge-

wenst zijn van het opnemen van jaar- of congresverslagen van de diverse wetenschappelijke beroepsverenigingen.

Een lange beschouwing zou kunnen worden gegeven over de eventuele wenselijkheid of noodzaak tot samenwerking met de redacties van andere tandheelkundige periodieken of met instanties of verenigingen, die publikaties op tandheelkundig gebied doen verschijnen. Te denken valt daarbij onder andere aan het Orgaan

Post-Academisch Onderwijs Tandheelkunde en aan de Nederlandse Vereniging van Tandartsen. Het zijn allemaal zaken, die regelmatig binnen de redactie aan de orde worden gesteld. Daartoe behoort ook het zoeken naar een betrouwbare manier om de mening van de lezers over de inhoud van het Tijdschrift te vernemen.

Een redactioneel commentaar wordt in principe door de hoofdredacteur of één van de redacteurs geschreven en daarna

ter goedkeuring aan alle redactieleden voorgelegd. Mocht een (hoofd)redacteur een eigen mening over een bepaald onderwerp kenbaar willen maken, dan wordt hem daartoe, evenals iedere lezer, alle ruimte geboden in de rubriek Meninge. De redactie roept hierbij in het bijzonder de lezers op om in het nieuwe jaar ruimschoots van voornoemde mogelijkheid gebruik te maken.

v.d.W.

Post academiam

Oorspronkelijke bijdragen

EEN PATIËNT MET AGENESIE VAN DE BLIJVENDE LATERALE BOVENSNIJTANDEN

SAMENVATTING

Dit artikel behelst een verslag van de orthodontische behandeling, alsmede van de bevindingen bij nacontroles betreffende het gebit van een patiënte (geboren 08-02-1950) met agenesie van de blijvende laterale bovensnijtanden, bestudeerd van het 10de tot in het 37ste levensjaar.

Het aanwezige centrale diasteem in de boventandboog wordt orthodontisch gesloten, de blijvende hoektanden breken spontaan door ongeveer in contact met de blijvende centrale bovensnijtanden, terwijl de tijdelijke bovenhoektanden persisteren. Er ontstaat op deze wijze op 13-jarige leeftijd een aaneengesloten boventandboog.

Bij nacontroles blijkt dat de tijdelijke bovenhoektanden op 36-jarige leeftijd nog persisteren, terwijl de röntgenfoto's laten zien dat er tussen 26 en 35 jaar vrijwel geen verdere wortelresorptie van de tijdelijke bovenhoektanden heeft plaatsgehad.

DE BOER M. Een patiënte met agnesie van de blijvende laterale bovensnijtanden. Ned Tijdschr Tandheelkd 1987; 94: 2-4.

M. de Boer, em. kroondocent in de Preventieve Orthodontie van de rijksuniversiteit te Utrecht.

Trefwoorden: Orthodontie – Centraal diasteem – Agenesie – Persistentie

Datum acceptatie: 25 november 1986.

Adres: Mevr. Dr. M. de Boer, Biltstraat 116, 3572 BK Utrecht.

1. CASUÏSTIEK

In deze mededeling worden de behandeling en de daarop volgende ontwikkeling beschreven van het frontale gedeelte van de boventandboog bij een meisje (geboren 08-02-1950) dat op de leeftijd van ongeveer negen jaar op de afdeling Orthodontie van het Tandheelkundig Instituut van de rijksuniversiteit te Utrecht verschijnt.

Bij klinisch en röntgenologisch onderzoek op 04-02-59 komt men tot de volgende diagnose:

1. Tandformule (afb. 1):

16	55	54	53	52	11	21	62	63	64	65	26
46	85	84	83	42	41	31	32	73	74	75	36

2. Centraal diasteem in de boventandboog van 2.3 mm (afb. 1 en afb. 2).

3. Kiemen van de blijvende laterale bovensnijtanden niet zichtbaar op de röntgenfoto's (afb. 3a en 3b); uit deze foto's blijkt verder dat de blijvende bovenhoektanden vermoedelijk zodanig zullen doorbreken, dat de mesiale vlakken van de

blijvende bovenhoektanden ongeveer in contact komen met de distale vlakken van de blijvende centrale bovensnijtanden. Opmerking: Deze situatie doet denken aan een geval in de literatuur beschreven, waar bij agenesie van een laterale blijvende bovensnijtand, de blijvende bovenhoektand op 9½-jarige leeftijd mesiaal van de tijdelijke bovenhoektand doorbreekt.¹

2. THERAPIE

2.1. Inleiding

In overleg met de ouders van het meisje wordt besloten het centrale diasteem in de boventandenrij te sluiten, de tijdelijke bovenhoektanden niet te extraheren en de komst van de blijvende bovenhoektanden af te wachten.

2.2. Verslag van de behandeling

29-04-1959: apparatuur aangebracht om het centrale diasteem in de boventandenrij te sluiten. Dit geschiedt door middel van het activeren van veren, die als basis heb-

ben een verankerde gehemelteplaat, die voorzien is van een passieve labiale boog (afb. 4). Het apparaat wordt tweemaal per maand gecontroleerd en zo nodig worden de veren geactiveerd. Bij de eerste activatie is patiënte 9 jaar, 2 maanden en 3 weken oud.

10-06-1959: tijdelijke laterale bovensnijtanden geëxtraheerd. Leeftijd patiënte 9 jaar en 4 maanden.

21-10-1958: het centrale diasteem is gesloten; de 'te activeren' veren worden vervangen door retentieveren. Leeftijd patiënte 9 jaar, 8 maanden en 2 weken.

29-06-1960: de toppen van de blijvende bovenhoektanden perforeren het slijmvlies van de bovenkaak tussen de corresponderende blijvende centrale bovensnijtand en de tijdelijke bovenhoektand; de retentieperiode wordt beëindigd, de patiënte is inmiddels 10 jaar, 4 maanden en 3 weken oud.

2.3. Resultaat

Wanneer de blijvende bovenhoektanden volledig zijn doorgebroken, is er een aan-